

Aanpak wateroverlast langs Grote Masloot Noord-Drenthe

Sensoren tegen te natte gronden

JOOST DE LA COURT

Boeren met land langs de Grote Masloot tussen Zeijen en Vries lopen al tien jaar lang in het voorjaar een achterstand op. Door hoge waterstanden kunnen ze niet goed bij hun percelen en moeten ze veel voorjaarswerk uitstellen. Met hightech sensoren willen ze nu het waterpeil kunnen finetunen.

ACHTERGROND

Op het eerste gezicht heeft melkveehouder Gerko Brink uit Zeijen niet te klagen. Met zijn boerderij in een ruilverkavelingsgebied kan hij zijn 100 melkkoeien en 85 stuks jongvee weiden op de percelen grasland die direct achter zijn 65 hectare grote bedrijf liggen.

Toch hebben hij en diverse collega's in het stroomdal van de Grote Masloot volgens eigen zeggen wel degelijk reden tot klagen: al jaren lang hebben ze ieder voorjaar last van hoge grondwaterstanden. 'We hebben al tien jaar lang te natte velden. Daardoor kunnen we gewoon niet op tijd aan de slag en dat is heel frustrerend', vat Brink de situatie samen.

Op de klachten die de boeren neerlegden bij waterschap Noorderzijlvest werd jarenlang maar mondjesmaat gereageerd. De waterloop is enkele jaren geleden aangepast door deze te koppelen aan het Eelderdiep. Dat zou de afstroming tijdens periodes met veel neerslag juist moeten verbeteren, kregen ze te horen.

Maar dat effect bleef uit, stelt Brink vast. 'Integendeel, wij hadden alleen maar meer last. Daarbij hadden we de indruk dat het niet alleen de klimaatverandering was die ons

De sensor is zo geplaatst dat die een goed beeld geeft van het vochtgehalte in een perceel.

Foto's: Joost de la Court

parten speelde, maar dat ook het peil was verhoogd.'

In 2014 was de maat vol en vroeg Brink als voorzitter van de Boermarkte Zeijen samen met collega-boeren en de LTO Noord-afdeling een gesprek aan met het waterschap. Maar een concrete reactie bleef vooralsnog uit. 'Het waterschap kon of wilde geen meetwaarden overleggen. We kregen de indruk dat ze ons probleem onder in de la hadden geschoven.'

PEILAANPASSING

Het jaar erop kwam het er toch van. In een overleg met dagelijks bestuurder Carla Alma van Noorderzijlvest werd bij wijze van proef een tijdelijke peilverlaging van 10 centimeter afgesproken en werden peilbuizen geplaatst. Het effect van de peilaanpassing was direct merkbaar, stelt Brink vast. 'Als boeren langs de waterloop waren we daarmee super tevreden.'

De tijdelijke peilaanpassing leek dus te werken en smaakte naar meer. 'Wij wilden het structureel aanpakken', zegt Brink. Maar omdat

concrete meetgegevens over langer termijn niet voorhanden waren en het waterschap beducht was voor veeninklinking, bleef het vooralsnog bij een tijdelijke proef.

Secretaris Erik Emmens van de Boermarkte Zeijen kwam daarop met een lumineus plan. Op zijn akkerbouwbedrijf op de esgronden experimenteert hij al langer met sensoren, maar dan om de droogte de baas te blijven. Naast de neerslag meten ze onder andere het vochtpercentage tot 60 centimeter onder het maaiveld. De sensoren sturen de gegevens daarvan automatisch door naar zijn pc. Waarom dat systeem niet toepassen op de gronden in het beekdal?

INITIATIEF NEMEN

Emmens: 'Je kunt dan wel wachten tot de overheid wat doet aan je situatie, maar je kunt ook zelf het initiatief nemen. Met die sensoren kunnen we met data aantonen of de grond wel of niet te nat is. Daarop kan het waterschap het peil aanpassen.'

Volgens Emmens en Brink ontstaat er zo een win-winsituatie. Door heel precies op meerdere plaatsen te meten kun je als boer ook het moment van bewerken beter bepalen. Alleen dan bemenen als de grondtemperatuur rond de 8 graden ligt en de vochtigheidsgraad van de bodem het toelaat. Dat geeft minder structuurbederf en een betere mineralenopname.

De plant groeit zo sneller, en het beperkt de mineralenuitspoeling, sommen ze de voordelen op. Dat laatste is ook weer in het voordeel van het waterschap.

Een stap verder zou zijn om

proactief peilbeheer mogelijk te maken door de sensoren te koppelen aan de stuwen in het gebied. Bij droogte vocht langer vasthouden in het gebied, en bij veel neerslag het peil omlaag brengen. Voor die aanpassingen hoeft ook de peilbeheerder niet meer op pad om de stuwen aan te passen. 'Je kunt dan vanaf de computer op kantoor bekijken wat je moet doen.'

'Ieder gewas vergt een andere verwerking van de neerslag'

In het voorjaar hebben de boeren zelf drie sensoren geplaatst. Maar als het aan Brink en Emmens ligt, komen er veel meer te staan. Het liefst zien ze ook meer stuwen in het gebied om het systeem zo fijnmaziger te maken.

'Ieder gewas vergt een andere verwerking van de neerslag', licht Emmens toe. 'Er liggen zo veel kansen om wat met sensortechno-

logie te doen, maar tot nu toe pakt niemand het op. Jammer, want je kunt er geld mee verdienen. Ook de omgeving heeft er wat aan.'

Een plan voor een verdere toepassing van het boereninitiatief in het stroomgebied van de Grote Masloot ligt inmiddels klaar, vertelt het tweetal. Het waterschap is volgens hen gaandeweg enthousiast geworden. Alleen vergt de uitvoering meer tijd en meer investeringen.

AANVRAAG

Emmens: 'Het systeem is er en de boeren willen het wel. Maar het moet eerst meer inzichtelijk worden gemaakt. En dat kunnen we niet alleen.' Een aanvraag als project in het kader van het Deltaplan Agrarisch Waterbeheer is daarom in voorbereiding.

De twee agrariërs uit Zeijen gaat het intussen eigenlijk allemaal lang niet snel genoeg. Maar Brink blijft vastberaden. 'We zijn wellicht wat te direct en te concreet en misschien ook wat te ongeduldig. Maar we gaan er sowieso mee door. Alleen zo kun je hier boer blijven.'

'Dat lager gelegen percelen natter zijn is een gegeven'

Waterschap Noorderzijlvest wil graag meewerken aan een project voor beter peilbeheer van de Grote Masloot, zegt dagelijks bestuurder Carla Alma. 'Maar dat de lager gelegen percelen langs de waterloop altijd toegankelijk zijn voor de boeren, is niet te garanderen. Dat die natter zijn is gewoon een gegeven.' Alma wijst erop dat het waterschap meerdere maatschappelijke doelen dient. 'Als we het peil structureel omlaag brengen, ontstaat elders verdroging: op

hogere gelegen akkerbouwpercelen en in een natuurgebied als het Noordse Veld. Het blijft voor ons dus wikkelen en wegen. Hoeveel we landbouwpercelen kunnen ontwateren is afhankelijk van provinciale normen.'

De waterschapsbestuurder bestrijdt dat het omleiden van de Grote Masloot de kans op wateroverlast zou verminderen. 'De Koppeling, zoals het heet, is bedoeld om de woonkern Peize te ontlasten, niet het landbouwgebied ernaast.'

Erik Emmens (links) en Gerko Brink bespreken de meetresultaten.